

УДК 821.161.2:811.161.2

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-6\(24\)-389-399](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-6(24)-389-399)

Шокуров Олександр Володимирович старший викладач, кафедра української мови, Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут", вул. Кирпичова 2, м. Харків, 61002, <https://orcid.org/0000-0003-2390-4769>

Немерцова Олена Євгенівна старший викладач, кафедра української мови, Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут", вул. Кирпичова 2, м. Харків, 61002, <https://orcid.org/0000-0001-6765-3741>

Дяченко Олена Валеріївна викладач, кафедра української мови, Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут", вул. Кирпичова 2, м. Харків, 61002, <https://orcid.org/0000-0003-1749-5305>

ДИПЛОМАТИЧНИЙ ПІДСТИЛЬ ЯК РІЗНОВИД ОФІЦІЙНО-ДІЛОВОГО СТИЛЮ: КЛЮЧОВІ ОЗНАКИ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА

Анотація. Перша частина дослідження присвячена аналізу концепту і феномену офіційно-ділового стилю мови, що слугує важливою частиною сучасної комунікації в різних сферах діяльності. Встановлено, що він використовується в урядових документах, юридичних текстах, бізнес-спілкуванні та офіційних листах. Конкретизовано, що вказаний стиль вирізняється своєю строгістю, формальністю та чіткістю, забезпечує однозначність і зрозумілість переданої інформації. Основною метою офіційно-ділового стилю є створення документів, які б чітко передавали зміст і не допускали двозначностей. Від інших стилів відрізняється тим, що використовує стандартизовані фрази, спеціалізовану лексику та строго дотримується граматичних норм. Структура тексту в офіційно-діловому стилі часто є чітко визначеною, з наявністю вступу, основної частини та висновків.

Як один із видів офіційно-ділового стилю виокремлено дипломатичний підстиль. Дипломатичний підстиль є одним із ключових аспектів офіційно-ділового стилю мови, що використовується в сфері міжнародних відносин та дипломатії. Його основною метою є забезпечення чіткої, ввічливої та неупередженої комунікації між державами, міжнародними

організаціями та іншими суб'єктами міжнародних відносин. Дипломатичний підстиль вирізняється своєю формальністю та офіційністю (через використання офіційних титулів, форм звернень), точністю і чіткістю (суворе дотримання правил кореспонденції, конкретність і однозначність висловлювань; застосування усталених формулювань і кліше, що зменшують ризик неправильного тлумачення), лаконічністю (перевага коротким, але змістовним повідомленням), міжнародна орієнтація (врахування культурних і політичних особливостей країн-партнерів).

Ключові слова: офіційно-діловий стиль, дипломатичний підстиль, лаконічність, однозначність, державний стандарт, міжнародні відносини.

Shokurov Oleksandr Volodymyrovych Senior Lecturer, Department of the Ukrainian Language, National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute", 2 Kyrpychova St., Kharkiv, 61002, <https://orcid.org/0000-0003-2390-4769>

Nemercova Elena Yevgenivna Senior Lecturer, Department of the Ukrainian Language, National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute", 2 Kyrpychova St., Kharkiv, 61002, <https://orcid.org/0000-0001-6765-3741>

Dyachenko Olena Valeriivna Teacher, Department of the Ukrainian Language, National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute", 2 Kyrpychova St., Kharkiv, 61002, <https://orcid.org/0000-0003-1749-5305>

DIPLOMATIC SUB-STYLE AS A KIND OF FORMAL BUSINESS STYLE: KEY FEATURES AND CHARACTERISTICS

Abstract. The first part of the study is devoted to the analysis of the concept and phenomenon of the formal business style of language, which serves as an important part of modern communication in various fields of activity. It is established that it is used in government documents, legal texts, business communication and official letters. The author specifies that this style is distinguished by its rigor, formality and clarity, and ensures unambiguity and comprehensibility of the information transmitted. The main purpose of the formal business style is to create documents that would clearly convey the content and avoid ambiguity. It differs from other styles in that it uses standardized phrases, specialized vocabulary, and strictly adheres to grammatical norms. The structure of a text in the formal business style is often clearly defined, with an introduction, body, and conclusion.

The diplomatic substyle is distinguished as one of the types of formal business style. The diplomatic substyle is one of the key aspects of the formal business style of language used in the field of international relations and diplomacy. Its main goal is to ensure clear, polite and impartial communication between states, international organizations and other actors in international relations. The diplomatic sub-style is distinguished by its formality and formality (through the use of official titles, forms of address), accuracy and clarity (strict adherence to the rules of correspondence, specificity and unambiguity of statements; use of established formulations and clichés that reduce the risk of misinterpretation), conciseness (preference for short but meaningful messages), international orientation (taking into account the cultural and political characteristics of partner countries).

Keywords: official business style, diplomatic sub-style, conciseness, unambiguity, state standard, international relations.

Постановка проблеми. В умовах глобалізації та взаємозалежності держав дипломатія як політичний, соціальний та культурний феномен стає все більш значущою. Країни мають справу з різноманітними викликами, такими як економічні кризи, зміни клімату, тероризм та інші загрози безпеці, подолання яких вимагає злагоджених міжнародних зусиль, високої комунікативної компетентності від уповноважених представників держав. Тонкощі дипломатичних переговорів, їх особливості та важливість ми можемо наочно спостерігати протягом більше як двохрічної російсько-української війни. Колосальна підтримка зі сторони країн ЄС, фінансова й технологічна допомога, підтримка біженців – це, безсумнівно, результат ефективної дипломатії.

Із зміною динаміки дипломатичних взаємовідносин, модифікується і підхід до дипломатичної комунікації. Відповідно, можемо сміливо стверджувати, що в ХХІ ст. в розрізі офіційно-ділового дискурсу особливе місце належить дипломатичному підстилю, який включає певні лексичні, синтаксичні та стилістичні особливості, допомагає досягати порозуміння на міжнародному рівні та ефективно транслювати позиції сторін.

На зазначеному наголошено також у дослідженнях українських вчених, таких як Авраменко О. О., Яковенко Л. В., Шийка В. Я., які комплексно аналізують особливості ділового спілкування, в тому числі приділяючи увагу і дипломатичному підстилю [1]. Корисними стали теоретичні напрацювання й практичні рекомендації, систематизовані Козловською Л. С. [4]. Про загальні особливості, ключові характеристики і ознаки дипломатичного підстилю веде мову Куньч З. і Куньч М. [5].

Один із аспектів дипломатичного підстилю, а саме здатність до використання евфемізмів, більш детально розкриває Снегірєва Є. О. [9].

Мета статті – аналіз функціональних аспектів застосування дипломатичного підстилю як різновиду офіційно-ділового стилю.

Виклад основного матеріалу. У науковій літературі офіційно-діловий стиль досить часто ідентифікують як набір мовних засобів, призначених для обслуговування сфери письмових ділових відносин між організаціями та приватними особами, а також усних форм ділового спілкування: телефонна розмова, ділова зустріч [4]. Хоча специфіка офіційно-ділового стилю проявляється як у письмовому, так і в усному мовленні, терміном «офіційно-діловий стиль» прийнято позначати особливості мови службових, насамперед, організаційно-розпорядчих документів (акт, звіт, службовий лист, постанова, наказ тощо) і дипломатичних документів. Розрізняють наступні лінгвістичні особливості офіційно-ділового стилю:

- офіційність, підкреслена об'єктивність, стриманість. Об'єктивність пов'язана з правовими нормами документа, відображає його констатувальний або розпорядчий характер (інформація – до відома, припис – до виконання).

- повнота інформації (точність та цілісність викладу). Основне завдання особи, котра формує зміст документу – чітко описати відомості, що мають (або набувають) правової сили;

- безпристрасність, офіційність тону, уникнення емоційності й суб'єктивності [7].

Нейтральний тон викладу є нормою ділового етикету. Особистий, суб'єктивний момент має бути зведений до мінімуму. Тому за межами ділового мовлення опиняються форми, що мають емоційно-експресивне забарвлення. Стандартизація мовних засобів офіційно-ділового стилю мовлення не випадкова. Ділове спілкування відбувається в типових ситуаціях, де терміни і мовні кліше не тільки доречні, а й необхідні для забезпечення цілковитого порозуміння між сторонами: люди, які приймають важливі рішення, не повинні відволікатися на пошуки тих чи інших формулювань. Так, наприклад, у використанні стійких зворотів, спеціальних канцелярських термінів і конструкцій: *після закінчення строку давності, набрати законної сили, у встановленому порядку* та інше.

З точки зору етимологічного аспекту, дипломатичні терміни в українській мові доцільно розділити на дві великі групи:

- власне українські поняття (*кордон, зовнішня торгівля, лідерство, ввічливість, вт оргнення, ухиянт, посол, угода, посередництво, приєднання, конфронтація*);

- запозичені терміни (*декларація, меморандум, іммігрант, республіка, суверенітет, протокол, аташе, імунітет, екстрадиція, дисидент, віза, контроль, ініціатива*).

Діапазон письмових жанрів офіційно-ділового стилю широкий: від нормативно-правових актів, Законів, міжнародних договорів до різних видів канцелярських документів та індивідуальних ділових паперів. Залежно від сфери використання ділового мовлення та стилістичної своєрідності відповідних текстів зазвичай виділяють в межах офіційно-ділового стилю три підстили:

1) дипломатичний (види документів: міжнародні договори, угоди, конвенції, меморандуми, ноти, комюніке тощо; усні форми практично не застосовуються);

2) законодавчий (види документів, як закони, укази, цивільні, кримінальні та інші акти державного значення; основна усна форма – судова промова);

3) управлінський (види документів: статuti, договори, накази, розпорядження, заяви, характеристики, довіреності, розписки тощо; усні форми – доповідь, виступ, службова телефонна розмова, усне розпорядження) [6, с. 24].

В контексті обраної нами тематики дослідження особливий інтерес, звісно, становить перша категорія. Дипломатичний підстиль, в широкому розумінні, – це різновид офіційно-ділового стилю мови, який використовується в сфері міжнародних відносин для забезпечення офіційної комунікації між державами, міжнародними організаціями та їхніми представниками, а також характеризується високим рівнем формалізму, чіткою структурою тексту, використанням стандартних мовних формул та дипломатичних термінів. У тематичних наукових розвідках також зазначають, що документи дипломатичного підстилю офіційно-ділового стилю називаються також договорами (міжнародними та внутрішньодержавними) [10, с. 34].

Одержувачем і відправником дипломатичної кореспонденції може бути глава держави, голова уряду, міністр закордонних справ, представницькі установи. З огляду на різні форми взаємовідносин між державами на сучасному етапі, у дипломатичному листуванні можуть брати участь й інші урядові органи (міністерство оборони, торгівлі) за погодженням з урядом або міністром закордонних справ.

Однією з головних характеристик офіційно-ділового стилю є документальність, а також наявність реквізитів, що мають певну послідовність, яка дозволяє тривалий час зберігати традиційні стабільні норми. Важливо зазначити, що вимоги до складання та оформлення

офіційних документів у дипломатичних установах визначаються державними стандартами для всієї державної системи України. Дотримання цих вимог забезпечує єдність правил та практики документування, створюючи інформаційну сумісність автоматизованих баз даних у межах всієї системи діловодства та документаційного забезпечення дипломатичної служби. Дипломатичний документ за своїми реквізитами та оформленням практично не відрізняється від будь-якого іншого ділового документа, що є основною підставою вважати дипломатичне мовлення частиною офіційно-ділового стилю літературної української мови.

Складовою частиною дипломатичного етикету є правильне написання іменам та прізвищ. Найбільше помилок при вживанні звертань, що складаються з двох власних назв, трапляється при утворенні кличного відмінка чоловічих та жіночих імен з основою на *-й*. За правилами української мови, чоловічі імена, що закінчуються на *-й* (*Віталій, Сергій, Анатолій*), у кличному відмінку набувають закінчення *-ю* (*Віталію, Сергію, Анатолію*), а жіночі імена на *-ія* (*Наталія, Юлія, Надія*) – закінчення *-є* (*Наталіє, Юліє, Надіє*) [2]. В свою чергу, прізвища, котрі походять із інших мов, не перекладаються, а лише записуються українськими літерами із найбільшим наближенням за загальними правилами правопису іншомовних слів. До прикладу, сполуки *ai, oi* передають переважно через *au, ou*: *Фауст, Штраус, Шоу, Аушвіц*. Виключенням є лише: *Август, Аврора*. В цілому, при виникненні будь-яких сумнівів щодо коректності написання прізвищ та імен латинськими літерами, рекомендовано використовувати спеціальний сервіс від Державної міграційної служби України, створений з метою уникнення помилок при транслітерації [8].

Не відмінюються іншомовні прізвища й імена на *-а* з попереднім голосним і на наголошений *-а*, на *-е, -є, -і, -ї, -о, -у*: *Моруа, Дюбуа, Дюма; Гейне, Фаберже*. Арабські, перські, тюркські імена з компонентами, що вказують на родинні стосунки, соціальне становище тощо, пишуться з дефісом: *Гасан-огли, Мамед-заде, Фікрет-кизи, Мехмед-бей, Кемаль-паша, Мірза-хан*, проте за традицією вживаємо *Чингісхан*.

Залежно від службового становища адресата, мети дипломатичного документа, традицій, що склалися, і рівня відносин між країнами в тексті використовуються і відповідні соціальні норми спілкування, виражені в правилах хорошого тону, дипломатичної ввічливості та компліментах [2, с. 19]. Особиста кореспонденція, приватні листи напівофіційного характеру та повідомлення складаються автором від першої особи і починаються зі звернення: *Шановний пане Посол; Шановний пане Генеральний консул; Шановний пане Міністр*.

З точки зору синтаксису дипломатичних документів можна зробити висновок, що він вирізняється складністю, у ньому переважають довгі речення, ускладнені дієприкметниковими зворотами й однорідними членами; складнопідрядні речення з різними типами підрядних частин. Для ділових текстів характерним є таке синтаксичне явище, як розщеплені присудки – заміна однослівного присудка двослівним, наприклад: *подякувати – висловити подяку, перевірити – провести перевірку, сумніватися – виявити сумнів, пояснювати – дати пояснення* [7, с. 191]. Дійсно, у дипломатичних листах відзначається вживання складених присудків, які в нейтральному стилі можуть бути замінені простими дієсловами: «*маю честь повідомити*» («повідомляю»), «*з вашого дозволу інформую*» («інформую»), «*маю честь просити*» («прошу») тощо.

Наказовий спосіб та імперативні речення вживаються в дипломатичному підстилі у виняткових випадках – як ультиматум чи результат протесту. Високий ступінь концентрації однорідних членів є стильовою ознакою дипломатичної мови. Вказане відбувається шляхом застосування кількох рядів однорідних членів, їхньої взаємозалежності, що надає документу характер компактності і ємності. Виявлення та опис національно-культурної своєрідності термінологічних позначень дає нам міцне підґрунтя не тільки для розуміння мови української дипломатії, а й для усвідомлення своєрідності національних реалій, які можуть бути використані, на наш погляд, як тактика під час переговорів з метою розшифровки образу іноземного дипломата.

Також важливо зазначити, що в текстовому ужитку переважають похідні приєменники, наприклад: *з метою підвищення значущості конференції, включно з угодами про гарантії, у зв'язку з раніше сформованими домовленостями, відповідно до вибору кожної країни, щодо придбання нових технологій, з метою задоволення енергетичних потреб* тощо. Порівняно із офіційно-діловим стилем як таким, власне дипломатичному підстилю характерна значна кількість вузькогалузевих (переважно політичних) термінів. Розуміння змісту дипломатичних термінів, об'єктивна оцінка їхнього семантичного поля, головне – використання їх у потрібний час у процесі дипломатичної діяльності, мають велике значення для успішної комунікації. Часто, перед використанням тих чи інших понять, автори офіційних листів звіряють суб'єктивне розуміння концептів із трактуваннями, що містяться у словниках. У такий спосіб (особливо менш досвідченим кореспондентам чи ораторам) вдається уникнути непорозуміння з носіями іншої мови, культури, ментальності.

Але слід враховувати і той факт, що дипломатичний підстиль передбачає можливість застосування евфемізмів. Йдеться про використання в мовленні стратегій ухилення від істини, «маскування» небажаної інформації та істинного сенсу висловлювання, пом'якшення негативних асоціацій, здійснюючи таким чином вплив на громадську думку. Дипломатична евфемія також може являти собою вид маніпуляції, за якої змінюється характер сприйняття денотата [9]. Серед основних мотивів уживання політичних евфемізмів можна виокремити необхідність дотримання існуючих у суспільстві правил дипломатичної коректності, прагнення не допустити суспільного резонансу та масових збурень. Якщо в промові використані такі конструкції, як *«уряд/ Президент стурбований зазначеною ситуацією»*, тоді ясно, що йдеться про питання, стосовно якого сторона має намір зайняти рішучу позицію. За допомогою обережних виразів політичні діячі мають можливість зробити серйозне застереження іноземній державі без прямих погроз. Якщо на застереження не відреагують, ситуація стане напруженішою, однак ввічливий і примирливий тон збережеться. Якщо дипломат вживає конструкцію: *«це може негативно відобразитися на відносинах між країнами»*, він має на увазі те, що дружба в будь-який момент може перетворитися на ворожнечу. У випадку попередження іноземного уряду стосовно певних дії з його боку, котрі в перспективі будуть розглядатися як *«недружній акт»*, ці слова треба розшифровувати як загрозу війни. При цьому, слід враховувати екстралінгвальний чинник дискурсу дипломатичних переговорів, який багато в чому визначається ціннісними установками, національним менталітетом та особистісними характеристиками учасників. До провідних екстралінгвальних характеристик дипломатичного дискурсу можна віднести делікатність і тактовність у вирішенні проблем, що виникли, некатегоричність і стриманість висловлювань, неприпустимість прояву ворожості, прагнення не нашкодити процесу переговорів і не посилити наявні протиріччя, схильність до компромісу і мирного вирішення конфлікту та націленість на підтримання позитивного іміджу своєї країни.

Ще однією особливістю мови дипломатичного дискурсу слід назвати опору на загальноповживані слова та словосполучення. Поширеною є абстрактна лексика, наприклад, *діалог, співпраця, ставлення, динаміка, взаємодія, відновлення*. Для дипломатичних текстів характерне використання таких слів і сполучень загальнолітературної мови, які в низці значень вживаються як терміни: *протокол, сторона, нота* тощо. Для дипломатичної мови вкрай важливим є вживання різної міжнародної дипломатичної лексики та термінології міжнародного права. До цієї

лексико-семантичної групи дипломатичної термінології входять, здебільшого, різні слова і терміни латинського або французького походження, такі як, наприклад: *конвенція, консул, аташе, демарш, комюніке* та інші. Подібна тенденція зумовлена тим, що протягом тривалого часу (в період Середніх віків) латинська, а слідом за нею французька, були мовами дипломатії. Використання іншомовної лексики є одним з активних шляхів утворення дипломатичної термінології, особливо в рамках глобалізації.

Дотримуючись вимоги лаконічного, максимально стислого викладу, в документах офіційно-ділового стилю широко послуговуються системою скорочень, навіть запроваджено державний стандарт (ДСТУ 3582-97), який регламентує основні правила скорочень. Та на відміну від усіх ділових документів, дипломатичні тексти не допускають жодних, здавалося б, на перший погляд, закономірних скорочень, на кшталт «*i t. in.*», «*t. n.*», «*i t. d.*». Це можна вважати ще однією особливою ознакою дипломатичного підстилю [5, с. 125].

Якщо вести мову про усні форми дипломатичного дискурсу, то слід зазначити, що вимоги до знань і навичок професійного дипломата дуже високі. Так, кожен дипломат зобов'язаний бездоганно володіти професійною мовою, основною ознакою якої є її досить обережний і стриманий характер. У зв'язку з цим виникає так звана «езопова мова», в якій будь-який професіонал здатний без проблем побачити прихований сенс, але для масового адресата вона буде виконуватиме практично ті самі функції, що й у політичному дискурсі: створення спокійної атмосфери в суспільстві, викликання необхідної реакції адресата, приховування небажаної інформації тощо.

Висновки. У теорії функціональних стилів української мови більшість вчених у складі офіційно-ділового стилю виокремлюють дипломатичний підстиль, що обслуговує дипломатичний дискурс, предметну сферу якого визначено інститутом міжнародних відносин, що історично склався, як сукупність норм, спрямованих на регламентацію зовнішніх зносин держав, форм їхнього представництва за кордоном, питань дипломатичного етикету, підготовки та створення дипломатичних актів. Письмовий дипломатичний стиль володіє як загальними мовними особливостями, характерними для сегмента ділового спілкування загалом, так і відмінними від нього специфічними рисами, а також жанровою диференціацією.

Відповідно, на даному етапі розвитку дипломатичного підстилю виокремлюємо характерну йому формальність та офіційність (через використання офіційних титулів, форм звернень), точність і чіткість

(суворе дотримання правил кореспонденції, конкретність і однозначність висловлювань; застосування усталених формулювань і кліше, що зменшують ризик неправильного тлумачення), лаконічність (перевага коротким, але змістовним повідомленням), міжнародна орієнтація (врахування культурних і політичних особливостей країн-партнерів). Перспективи подальших наукових пошуків вбачаємо у дослідженні ключових ознак законодавчого підстилю офіційно-ділового стилю.

Література:

1. Авраменко О. О., Яковенко Л. В., Шийка В. Я. Ділове спілкування: Навчальний посібник. за наук. ред. О. О. Авраменко. Івано-Франківськ, «Лілея-НВ», 2015. 160 с.
2. Дипломатичний протокол та етикет : практикум; уклад. А. Д. Гулієв. К.: НАУ, 2014. 96 с.
3. Кацавецький М. Г., Паламар Л. М. Мова ділових паперів: підручник. 4-е вид. перероб. і доп. К.: Алерта, 2008. 320 с.
4. Козловська Л. С. Як досягти успіху в діловій комунікації (мовний тренінг): навчальний посібник. К.: КНЕУ, 2015. 215 с.
5. Куньч З., Куньч М. Особливості дипломатичного мовлення як різновиду офіційно-ділового стилю. Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. Вип. 26, 2014. с. 121-127
6. Навчальний посібник для самостійної роботи студентів нефілологічних спеціальностей університетів очної та дистанційної форм освіти за ред. К. Я. Климова, І. В. Голубовська, Н. Д. Охріменко, О. А. Левківська; За ред. К. Я. Климової. Житомир: ПП «Рута», 2011. 115 с.
7. Пасічна О. В. Лінгвостилістичні особливості офіційно-ділових текстів. Філологічні студії: Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету, Вип. 17, 2017. с. 181–191. <https://doi.org/10.31812/filstd.v17i0.143>
8. Про впорядкування транслітерації українського алфавіту латиницею: постанова Кабінету Міністрів України від 27.01.2010 № 55. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2010-p#Text>
9. Снегір'юва Є. О. Евфемізми як витончена форма мовленнєвого мистецтва. Лінгвістика ХХІ століття: нові дослідження і перспективи. К.: Логос, 2012. с. 261-266
10. Стоянова Т. В. Особливості перекладу юридичних документів ЮНЕСКО із захисту прав на освіту: дис... к.ф.н. Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», МОН України. Одеса, 2019. 199 с.

References

1. Avramenko O. O., Yakovenko L. V., Shyika V. Ya. (2015). Dilove spilkuvannia: Navchalnyi posibnyk [Business Communication: A Study Guide]. Ivano-Frankivsk: Lileia-NV, 160 s. [in Ukrainian]
2. Huliev A. D. (2014). Dyplomatychnyi protokol ta etyket: praktykum [Diplomatic Protocol and Etiquette: A Practicum]. Kyiv: NAU, 96 s. [in Ukrainian]
3. Katsavetskyi M. H., Palamar L. M. (2008). Mova dilovykh papiriv: pidruchnyk [The Language of Business Papers: Textbook]. Kyiv: Alerta, 320 s. [in Ukrainian]
4. Kozlovska L. S. (2015). Yak dosiahty uspiokhu v dilovii komunikatsii (movnyi trening): navchalnyi posibnyk [How to Succeed in Business Communication (Language Training): A Study Guide]. Kyiv: KNEU, 215 s. [in Ukrainian]

5. Kunch Z., Kunch M. (2014). Osoblyvosti dyplomatychnoho movlennia yak riznovyd ofitsiino-dilovoho styliu [Features of Diplomatic Speech as a Type of Official-Business Style]. *Ukrainska natsionalna idea: realii ta perspektyvy rozvytku* [Ukrainian National Idea: Realities and Prospects of Development], 26, 121-127. [in Ukrainian]

6. Klymova K. Ya., Holubovska I. V., Okhrimenko N. D., Levkivska O. A. (2011). Navchalnyi posibnyk dlia samostiinoi roboty studentiv nefilolohichnykh spetsialnostei universytetiv ochnoi ta dystantsiinoi form osvity [A Study Guide for Independent Work of Non-Philology Specialty Students in Full-Time and Distance Education Forms]. Zhytomyr: PP "Ruta", 115 s. [in Ukrainian]

7. Pasichna O. V. (2017). Lihvostylistychni osoblyvosti ofitsiino-dilovykh tekstiv [Linguostylistic Features of Official-Business Texts]. *Filolohichni studii: Naukovyi visnyk Kryvorizkoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu* [Philological Studies: Scientific Bulletin of Kryvyi Rih State Pedagogical University], 17, 181–191. URL: <https://doi.org/10.31812/filstd.v17i0.143> [in Ukrainian]

8. Kabinet Ministriv Ukrainy (2010). Pro vporiadkuvannia transliteratsii ukrainskoho alfavitu latynysieiu [On the Regulation of the Transliteration of the Ukrainian Alphabet by Latin]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2010-n#Text> [in Ukrainian]

9. Sniehiriova Ye. O. (2012). Evfemizmy yak vytonchena forma movlennievooho mystetstva [Euphemisms as a Refined Form of Speech Art]. *Linhvistyka XXI stolittia: novi doslidzhennia i perspektyvy* [Linguistics of the 21st Century: New Research and Perspectives], Kyiv: Logos, 261-266. [in Ukrainian]

10. Stoyanova T. V. (2019). Osoblyvosti perekladu yurydychnykh dokumentiv YUNESKO iz zakhystu prav na osvitu [Features of the Translation of UNESCO Legal Documents on the Right to Education]. *Derzhavnyi zaklad «Pivdenno-ukrainskyi natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni K. D. Ushynskoho»*, MON Ukrainy, Odesa, 199 s. [in Ukrainian]